

ОФЕРТА ТА АКЦЕПТ ЯК СТАДІЇ УКЛАДЕННЯ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ

УДК 347.4

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlrichsjournal-2025-14.10>

ДЕНИС ІЩУК

аспірант

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, Україна

ORCID: 0009-0009-6339-6923

Анотація. У статті досліджено правове регулювання оферти та акцепту як стадій укладення кредитного договору відповідно до положень Цивільного кодексу України та Закону України «Про споживче кредитування». Визначено умови, за яких пропозиції фінансових установ, що містять умови кредитування, слід кваліфікувати як оферту, а коли – як запрошення до укладення договору. Наголошено, що оферта повинна відповідати вимогам, закріпленим у ст. 641 Цивільного кодексу України, тоді як запрошення робити пропозиції укласти кредитний договір містить інформацію, яка привертає увагу потенційного позичальника і заохочує його звернутися до фінансової установи для укладення договору. Запрошення робити пропозиції укласти кредитний договір є реклама споживчого кредиту.

В роботі обґрунтовано, що звернення споживача до фінансової установи для отримання кредиту слід розглядати як ініціювання до укладення кредитного договору, а не як оферту. Передумовою прийняття позичальником усвідомленого рішення щодо укладення кредитного договору є ознайомлення з інформацією, яку кредитор надає до укладення такого договору. Істотні та інші умови кредитного договору формулюються з урахуванням потреб позичальника та його фінансового стану.

На основі аналізу спеціального законодавства зроблено висновок, що оферентом під час укладення кредитного договору виступає кредитор. Винятком є ситуація, коли сторони погодили умови кредитного договору і позичальник першим його підписав. Зазначено, що у випадку наявності у позичальника відкритого розрахункового, депозитного чи іншого рахунку в банку, договір про споживчий кредит укладається шляхом приєднання позичальника до умов, запропонованих кредитором. Незалежно від того, відбувається укладення кредитного договору у звичний (очний) спосіб чи з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, цей процес включає дві стадії оферти і акцепту.

Ключові слова: кредитний договір; договір по споживчий кредит; порядок укладення; оферта; акцепт; позичальник; кредитор; споживач; фінансова установа.

OFFER AND ACCEPTANCE AS STAGES IN THE CONCLUSION OF A CREDIT AGREEMENT

UDC 347.4

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlrichsjournal-2025-14.10>

DENYS ISHCHUK

Postgraduate Student

Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ukraine

ORCID: 0009-0009-6339-6923

Abstract. The article examines the legal regulation of offer and acceptance as stages in the conclusion of a credit agreement, taking into account the provisions of the Civil Code of Ukraine and the Law of Ukraine «On Consumer Lending». The conditions are identified under which proposals of financial institutions containing credit terms should be qualified as an offer, and when they should be regarded as an invitation to conclude an agreement. The author emphasizes that an offer must comply with the requirements established in Article 641 of the Civil Code of Ukraine, whereas an invitation to make proposals for concluding a credit agreement contains information that draws the attention of a potential borrower and encourages them to approach a financial institution to enter into the agreement. Advertising of consumer credit constitutes such an invitation.

The study substantiates that a consumer's application to a financial institution for obtaining credit should be considered as an initiation of the conclusion of a credit agreement rather than as an offer. A prerequisite for the borrower's informed decision to conclude a credit agreement is familiarization with the information

provided by the lender prior to the conclusion of such an agreement. The essential and other terms of the credit agreement are formulated taking into account the borrower's needs and financial situation.

Based on the analysis of special legislation, it is concluded that the lender acts as the offeror in the process of concluding a credit agreement. An exception arises when the parties have agreed upon the terms of the credit agreement and the borrower signs it first. The author also notes that if the borrower has an open settlement, deposit, or other account with the bank, the consumer credit agreement is concluded by the borrower's accession to the terms proposed by the lender. Regardless of whether the credit agreement is concluded in the traditional (face-to-face) manner or through information and telecommunication systems, the process involves two stages – offer and acceptance.

Key words: credit agreement; consumer credit agreement; procedure for conclusion; offer; acceptance; borrower; lender; consumer; financial institution.

Постановка проблеми. Незважаючи на доктринальну усталеність понять «оферта» та «акцепт» у цивільному праві, аналіз наукових праць, присвячених дослідженню цих категорій під час укладення кредитних договорів свідчить про існування окремих питань на які в доктрині цивільного права немає однозначної відповіді. Серед таких питань варто виділити наступні: як слід кваліфікувати пропозиції фінансових установ, що містять умови кредитування – офертою чи лише запрошенням до укладення договору? Коли відбувається акцептування кредитного договору – в момент його підписання чи вчинення інших дій, що свідчать про згоду? Також у судовій практиці останніх років є випадки звернення позичальників із позовами про визнання кредитних договорів недійсними у зв'язку з порушенням вимог чинного законодавства під час їх укладення.

Тому дослідження оферти та акцепту як стадій укладення кредитного договору є актуальним як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Важливий вклад у розвиток наукового вчення про укладення цивільно-правових договорів свого часу зробили такі вчені як С. М. Бервено, С. О. Бородовський, В. В. Васильєва, О. В. Дзера, В. М. Косак, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін. Що стосується укладення кредитного договору, то ця проблематика розглядалася в дисертаційних роботах С. М. Лепех «Кредитний договір» (2004) [4], А. Ю. Бабаскіна «Кредитні відносини у цивільному праві України» (2019) [1], А. О. Громової «Недійсність кредитних зобов'язань за цивільним законодавством України» (2021) [3]. Отримані у цих наукових працях результати досліджень сформульовані на основі чинних у відповідний період правових норм, окремі з яких на сьогодні зазнали змін або втратили чинність.

Зважаючи на вищезазначене, метою статті є розкриття особливостей правового регулювання оферти та акцепту як стадій укладення кредитного договору, розмежування понять «оферта» і «запрошення робити пропозиції укласти договір».

Цивільний кодекс України (надалі – ЦК України) [13] не містить норм, які визначають особливості укладення кредитного договору і, відповідно, цей договір укладається в загальному порядку, що регламентується главою 53 ЦК України, стадіями якого є оферта і акцепт. Сторонами кредитного договору є кредитор (банк або інша фінансова установа) та позичальник. На стороні позичальника може бути як фізична особа, яка укладає кредитний договір для задоволення особистих потреб, так і фізична особа-підприємець чи юридична особа, які укладають кредитний договір для задоволення потреб, пов'язаних із здійсненням ними підприємницької діяльності.

Згідно з ч. 1 ст. 14 Закону України «Про споживче кредитування», якщо позичальником виступає фізична особа, то укладення договору про споживчий кредит здійснюється в порядку, визначеному цивільним законодавством України, але з урахуванням особливостей, які встановлені зазначеним Законом [10]. Це означає, що Закон України «Про споживче кредитування» не встановлює спеціального порядку укладення договору про споживчий кредит, а тільки деталізує загальні положення. Така деталізація дозволяє висвітлити особливості укладення кредитного договору шляхом аналізу норм ЦК України, які регулюють загальний порядок укладення цивільно-правових договорів, у контексті вимог законів України «Про споживче кредитування» та «Про електронну комерцію» [9].

Дослідження стадій укладення кредитного договору розпочнемо з аналізу правового регулювання інституту переддоговірних зобов'язань до яких належать зобов'язання, що виникають з оферти та акцепту і зобов'язання, що виникають за обставин, коли одна сторона мала намір вчинити договір, проте відмовилась від його вчинення [2, с. 7]. Правове регулювання переддоговірних відносин між фізичною особою, яка має намір отримати споживчий кредит, та фінансовою установою визначається

положеннями розділу II «Інформаційне забезпечення договору про споживчий кредит та дії, що передують його укладенню» Закону України «Про споживче кредитування». Стаття 9 зазначеного Закону визначає відомості, які повинна містити інформація, що надається споживачеві до укладення договору про споживчий кредит. Ознайомлення з цією інформацією є передумовою прийняття споживачем усвідомленого рішення щодо його укладення. Зі свого боку, кредитордавець на своєму офіційному вебсайті повинен розмістити інформацію, необхідну для отримання споживчого кредиту, включаючи інформацію про наявні та можливі схеми кредитування. Інформація, що надається споживачам фінансових послуг до укладання договорів, є дуже важливою для розуміння споживачами умов цих договорів. Щонайменше, споживачі повинні знати фактичну вартість кредиту, ефективну процентну ставку та інформацію про будь-які інші платежі, які сплачуються за видачу, обслуговування та повернення кредиту [6, с. 111-112].

Слід звернути увагу на те, що в Законі України «Про споживче кредитування», окрім «інформації, яка надається споживачу до укладення договору про споживчий кредит» у ст. 7 йдеться про «рекламу споживчого кредиту». У ст. 641 ЦК України використовуються поняття «пропозиція укласти договір (оферта)» та «запрошення робити пропозиції укласти договір». Особливістю «запрошення робити пропозиції укласти договір» є те, що, по-перше, запрошення завжди адресовано невизначеному колу осіб; по-друге, запрошення не містить істотних умов договору або може містити лише окремі з них. З аналізу положень ч. 2 ст. 641 ЦК України випливає, якщо інше не вказано у рекламі або інших пропозиціях, то реклама або інші пропозиції, адресовані невизначеному колу осіб, є запрошенням робити пропозиції укласти договір. Інформація, яку має містити реклама споживчого кредиту, визначається як «стандартна». Така інформація повинна включати 1) максимальну суму, на яку може бути виданий кредит; 2) реальну річну процентну ставку; 3) максимальний строк, на який видається кредит; 4) у разі надання кредиту для придбання товарів (послуг) у формі оплати з відстроченням або з розстроченням платежу – розмір першого внеску.

Основним призначенням реклами є формування обізнаності та інтересу її споживачів щодо особи, ідеї та/або товару, інформацію про яких вона містить. З урахуванням зазначеного та положень ст. 7 Закону України «Про споживче кредитування» можна зробити висновок, що «реклама споживчого кредиту» є запрошенням робити пропозиції укласти кредитний договір. Публікації в засобах масової інформації та на Інтернет-сайтах фінансових установ, повідомлення, які надсилаються потенційним клієнтам містять інформацію про умови кредитування. Через такий комунікаційний засіб фінансові установи формують інтерес споживачів до укладення кредитних договорів. Тому погоджуємося із С. М. Лепех, яка такі заявки пропонує розглядати лише як заклик до оферти. Аналогічно слід кваліфікувати і більшість рекламних оголошень типу: банк видає кредити під низькі відсотки; кредити у іноземній та національній валюті; коротко- та довгострокові кредити; кредити під низькі відсотки для розвитку підприємництва і т.п. [4, с. 98].

Відмінність між «пропозицією укласти договір (офертою)» та «запрошенням робити пропозиції укласти договір» полягає у тому, що оферта повинна відповідати вимогам, які закріплені у ч. 1 ст. 641 ЦК України, а саме: 1) містити істотні умови майбутнього договору; 2) виражати готовість оферента укласти договір, якщо така пропозиція буде прийнята; 3) бути адресованою конкретній особі або невизначеному колу осіб. При цьому за формою оферта може бути будь-якою: лист, телеграма, факс, е-мейл тощо. Крім того, офертою може виступати також і розроблений стороною, що пропонує укласти договір, проєкт такого договору [5, с. 49]. Натомість запрошення робити пропозиції укласти кредитний договір містить інформацію, яка може зацікавити потенційного позичальника і спонукати його звернутися до фінансової установи для укладення договору. Але чи є особа, яка відгукнулася на запрошення, звернувшись до банку чи іншої фінансової установи для укладення кредитного договору оферентом? Ствердною буде відповідь за умови, що позичальник сформулював всі істотні умови такого договору.

Відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про споживче кредитування» до укладення договору про споживчий кредит кредитордавець надає споживачу інформацію, необхідну для порівняння різних пропозицій кредитордавця з метою прийняття ним обґрунтованого рішення про укладення відповідного договору, в тому числі з урахуванням обрання певного типу кредиту. Така інформація надається кредитордавцем споживачу безоплатно за спеціальною формою (паспорт споживчого кредиту) письмово у паперовому вигляді або у вигляді електронного документа. Щодо правової природи паспорту

споживчого кредиту, то він є способом підтвердження виконання переддоговірного обов'язку кредитодавця. Ознайомлення з паспортом споживчого кредиту, його підписання споживачем не означає укладення договору про споживчий кредит та дотримання його форми, оскільки в паспорті кредиту не відбувається фіксація волі сторін договору та його змісту. Така позиція КЦС ВС відображена у Постанові від 23.05.2022 р. у справі № 393/126/20 [7]. Відповідно до ч. 10 ст. 9 Закону України «Про споживче кредитування» з метою забезпечення можливості оцінити чи адаптовано договір до потреб та фінансового стану споживача, останній може вимагати від кредитодавця надати йому пояснення шляхом роз'яснення інформації, що розміщена на офіційному веб сайті кредитодавця, а також інформації, яка необхідна для того, щоб споживач мав змогу порівняти різні пропозиції кредитодавця, істотні характеристики запропонованих послуг та наслідки для споживача у разі невиконання ним зобов'язань за таким договором.

Детальний аналіз ст. 9 Закону України «Про споживче кредитування» дає підстави для висновку, що звернення споживача до фінансової установи для отримання кредиту слід розглядати як ініціювання до укладення договору. Але ініціювання укладення договору і висунення оферти (у дійсному розумінні), як правильно зауважила Г. М. Ярошевська, – це не одне і те ж [12, с. 1253]. Ініціювання укладення договору засвідчує намір про його укладення і не має ніяких правових наслідків ані для споживача, ані для фінансової установи. Більше того на етапі переддоговірних відносин кожна із сторін кредитного договору до моменту його укладення може припинити ці відносини. Про можливість кредитодавця не продовжувати укладення договору про споживчий кредит із споживачем йдеться у ч. 9 ст. 9 Закону України «Про споживче кредитування». Підставою припинення процесу укладення договору може бути те, що кредитодавець має підстави не продовжувати або не бажає продовжувати його укладення.

Отже, під час звернення до фінансової установи споживач отримує всю необхідну інформацію для укладення кредитного договору. При цьому істотні та й інші умови кредитного договору формулюються з урахуванням потреб споживача та його фінансового стану. На думку А. Ю. Бабаскіна клопотання (кредитну заявку) споживача до кредитодавця про надання кредиту (ч. 2 ст. 14 Закону України «Про споживче кредитування») можна розглядати: а) як підставу для визначення кредитодавцем можливості укладення кредитного договору та оцінки кредитоспроможності споживача; б) як пропозицію кредитодавцю робити оферту [1, с. 92]. Споживач може звернутися до фінансової установи із запитом (заявою) особисто або з використанням засобів дистанційного зв'язку. Положення ч. 2 ст. 14 Закону України «Про споживче кредитування» про те, що на підставі такого запиту кредитодавець оцінює можливість укладення договору та оцінку кредитоспроможності споживача є додатковим підтвердженням того, що запит споживача, звернений до банку не є офертою. З огляду на формулювання п. 3 ч. 3 ст. 47 Закону України «Про банки та банківську діяльність» [8] в якому йдеться, що надання коштів та банківських металів у кредит банк здійснює на власних умовах та на власний ризик, можемо зробити висновок, що умови кредитування визначаються банком і, відповідно, звернення позичальника до банку не є офертою, а лише свідчить про його намір отримати інформацію про умови кредитування. Додатковим обґрунтуванням зазначеного висновку слугують положення ст. 50 Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» про те, що «умови договору про іпотечний кредит та іпотечного договору розробляє банк» [11] та ч. 9 ст. 9 «Про споживче кредитування» про те, що на вимогу споживача кредитодавець зобов'язаний безоплатно надати йому копію проекту договору про споживчий кредит у паперовому або електронному вигляді (за вибором споживача).

З урахуванням положень ч. 1 ст. 638 ЦК України кредитний договір є укладеним, якщо його сторони – кредитодавець і позичальник досягли згоди з усіх істотних умов договору. Особливість кредитного договору в тому, що однією із істотних умов цього договору є сума кредиту щодо якої, як правило, у кожного позичальника є різні потреби. Це ж саме стосується й строку договору. Відтак умови кредитного договору формуються в процесі його укладення. В. В. Васильєва цілком обґрунтовано звертає увагу, що «якщо укладення договору невігідно чи з інших причин не становить інтересу для адресата оферти, він може або залишити оферту без відповіді, або направити акцепт на інших умовах, який становитиме собою нову оферту» [2, с. 126]. Тому слід погодитися із А. Ю. Бабаскіним, на думку якого: «Якщо кредитний договір укладається на умовах, які були спільно визначені сторонами в процесі

переговорів, офертою можна вважати підготовлений сторонами до підписання проект кредитного договору. Оферентом в такому випадку буде будь-яка із сторін, яка перша підпише такий договір» [1, с. 91]. Іншими словами, якщо умови кредитного договору погоджені і банк надає позичальнику підписаний проект договору, то оферентом буде виступати банк, а акцептантом – позичальник, але за умови підписання цього договору. Звернення позичальника до банку з метою укладення кредитного договору, з погляду кредитодавця, слугує інформацією для оцінки фінансовою установою його кредитоспроможності, а з погляду позичальника – як запит для отримання інформації про умови, на яких може бути укладено кредитний договір. Адже до укладення кредитного договору позичальника цікавить інформація про умови кредитування. Натомість кредитодавець зацікавлений в інформації про кредитоспроможність позичальника. Надання кредитодавцем відомостей про умови кредитування і отримання від позичальника відомостей про його кредитоспроможність відбувається до укладення кредитного договору.

Важливо зазначити, якщо позичальник має в банку відкритий розрахунковий, депозитний чи інший рахунок, банки звертаються до таких клієнтів з пропозицією укласти кредитний договір. Як правило, така комунікація відбувається дистанційно, з використанням телекомунікаційних засобів зв'язку, в телефонному режимі. За таких обставин оцінка кредитоспроможності позичальника здійснюється методом оцінки руху коштів на рахунку клієнта. Звернення банку, що містить інформацію про суму кредиту, відсотки за користування та строк і є офертою. Згоду позичальника слід розглядати як акцепт. Кредитний договір оформляється в електронній формі, що підтверджується підписами сторін. Як правило, йдеться про електронну ідентифікацію із застосуванням програмних застосунків, таких як Приват24, Ощад24 тощо. На нашу думку, у цьому випадку договір про споживчий кредит укладається шляхом приєднання позичальника до умов, запропонованих кредитодавцем.

Відповідно до положень ст. 11 Закону України «Про електронну комерцію» укладення електронного договору також включає дві стадії – оферту і акцепт. Відповідь на оферту може бути надана шляхом: 1) надсилання електронного повідомлення особі, яка зробила пропозицію укласти електронний договір; 2) заповнення формуляра заяви (форми) про прийняття такої пропозиції в електронній формі; 3) вчинення дій, що вважаються прийняттям пропозиції укласти електронний договір, якщо зміст таких дій чітко роз'яснено в інформаційній системі, в якій розміщено таку пропозицію, і ці роз'яснення логічно пов'язані з нею. У першому і другому випадках відповідь на оферту повинна бути підписана акцептантом у порядку, що визначений у ст. 12 Закону України «Про електронну комерцію». Відповідно, для укладення кредитного договору у формі електронного документа необхідно пройти ідентифікацію особи та вчинити електронний підпис через смс-повідомлення або через підтвердження, яке надходить у формі листа на електронну пошту позичальника чи у застосунок банку (наприклад, «Приват24»).

Підсумовуючи, можна зазначити, що укладення кредитного договору, незалежно від того, відбувається воно в очний спосіб чи з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем включає дві стадії – оферту і акцепт. Звернення позичальника до фінансової установи для отримання кредиту слід розглядати як ініціювання до укладення кредитного договору. Оферентом під час укладення кредитного договору виступає кредитодавець. Винятком є ситуація, коли сторони погодили умови кредитного договору і позичальник першим його підписав. Відмінність між «пропозицією укласти договір (офертою)» та «запрошенням робити пропозиції укласти договір» полягає у тому, що оферта повинна відповідати вимогам, які закріплені у ч. 1 ст. 641 ЦК України. Натомість запрошення робити пропозиції укласти кредитний договір містить інформацію, яка може зацікавити потенційного позичальника і спонукати його звернутися до фінансової установи для укладення договору.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Бабаскін А. Ю. Кредитні відносини у цивільному праві України: дис. ... докт. юрид. наук.: 12.00.03. Київ, 2019. 432 с.
2. Васильєва В. В. Договір як підстава виникнення цивільного зобов'язання: дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.03. Київ, 2013. 214 с.
3. Громова А.О. Недійсність кредитних зобов'язань за цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.03. Хмельницький, 2021. 250 с.
4. Лепех С. М. Кредитний договір: дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.03. Львів, 2004. 204 с.

5. Люльчук Наталія. Особливості укладення договору про надання правничої допомоги. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 48–52. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/9.pdf> (дата звернення: 16.06.2025)
6. Оніщенко О. В., Степанова Ю. О. Сучасні тенденції розвитку та проблемні питання споживчого кредитування в Україні. *Юридичний вісник*. 2015. № 4 (37). С. 109–114
7. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 23.05.2022 р. у справі № 393/126/20. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/104580342 (дата звернення: 20.05.2025).
8. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III: станом на 10 січня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 25.05.2025).
9. Про електронну комерцію: Закон України від 3 вересня 2015 року № 675-VIII: станом на 01 січня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (дата звернення: 25.05.2025).
10. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року № 1734-VIII: станом на 15 листопада 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text> (дата звернення: 25.05.2025).
11. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19 червня 2003 року № 978-IV: станом на 01 січня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15#top> (дата звернення: 01.06.2025).
12. Ярошевська Г. М. Укладення договору про надання юридичних послуг. *Форум права*. 2013. № 1. С. 1251–1256. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a7826127-153a-48f4-abf4-116c4809fc4b/content?trackerId=30d46ced0f59e63c> (дата звернення: 01.06.2025).
13. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV: станом на 09 квітня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 25.05.2025).

REFERENCES

1. Babaskin, A. Yu. (2019). Kredytni vidnosyny u tsyvilnomu pravi Ukrayiny. Dysertatsiia na zdobuttia stupenia doktora yurydychnykh nauk. 12.00.03 – tsyvilne pravo i tsyvilnyy protses; simeyne pravo; mizhnarodne pryvatne pravo. Kyiv. 432 s.
2. Vasylyeva, V. V. (2013). Dohovir yak pidstava vynyknennya tsyvilnoho zobov'yazannya. Dysertatsiia na zdobuttia stupenia kandydata yurydychnykh nauk. 12.00.03 – tsyvilne pravo i tsyvilnyy protses; simeyne pravo; mizhnarodne pryvatne pravo. Kyiv. 214 s.
3. Hromova, A. O. (2021). Nediysnist kredytnykh zobov'yazan za tsyvilnym zakonodavstvom Ukrayiny. Dysertatsiia na zdobuttia stupenia kandydata yurydychnykh nauk. 12.00.03 – tsyvilne pravo i tsyvilnyy protses; simeyne pravo; mizhnarodne pryvatne pravo. Khmelnytskyi. 250 s.
4. Lepek, S. M. (2004). Kredytny dohovir. Dysertatsiia na zdobuttia stupenia kandydata yurydychnykh nauk. 12.00.03 – tsyvilne pravo i tsyvilnyy protses; simeyne pravo; mizhnarodne pryvatne pravo. Lviv. 204 s.
5. Lyulchuk, Nataliya (2020). Osoblyvosti ukladennya dohovoru pro nadannya pravnychoyi dopomohy. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 2. С. 48–52. Retrieved from: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/9.pdf> (data zvernennya: 16.06.2025)
6. Onishchenko, O. V., Stepanova, Yu. O. (2015). Suchasni tendentsiyi rozvytku ta problemni pytannya spozhyvchoho kredytuvannya v Ukrayini. *Yurydychnyy visnyk*. № 4 (37). С. 109–114
7. Postanova Kasatsiynoho tsyvilnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 23.05.2022 r. u spravi № 393/126/20. Retrieved from: www.reyestr.court.gov.ua/Review/104580342 (data zvernennya: 20.05.2025).
8. Pro banky i bankivsku diyalnist: Zakon Ukrayiny vid 7 hrudnya 2000 roku № 2121-III: stanom na 10 sichnya 2025 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (data zvernennya: 25.05.2025).
9. Pro elektronnu komertsiiyu: Zakon Ukrayiny vid 3 veresnya 2015 roku № 675-VIII: stanom na 01 sichnya 2024 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (data zvernennya: 25.05.2025).
10. Pro spozhyvche kredytuvannya: Zakon Ukrayiny vid 15 lystopada 2016 roku № 1734-VIII: stanom na 15 lystopada 2024 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text> (data zvernennya: 25.05.2025).
11. Pro finansovo-kredytni mekhanizmy i upravlinnya maynom pry budivnytstvi zhytla ta operatsiyakh z nerukhomistyu: Zakon Ukrayiny vid 19 chervnya 2003 roku № 978-IV: stanom na 01 sichnya 2024 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15#top> (data zvernennya: 01.06.2025).
12. Yaroshevska, H. M. (2013). Ukladennya dohovoru pro nadannya yurydychnykh posluh. *Forum prava*. № 1. С. 1251–1256. Retrieved from: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a7826127-153a-48f4-abf4-116c4809fc4b/content?trackerId=30d46ced0f59e63c> (data zvernennya: 01.06.2025).
13. Tsyvilnyy kodeks Ukrayiny vid 16 sichnya 2003 roku № 435-IV: stanom na 09 kvitnya 2025 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (data zvernennya: 25.05.2025).

Дата надходження статті: 30.07.2025

Дата прийняття статті: 15.09.2025

Опубліковано: 28.11.2025